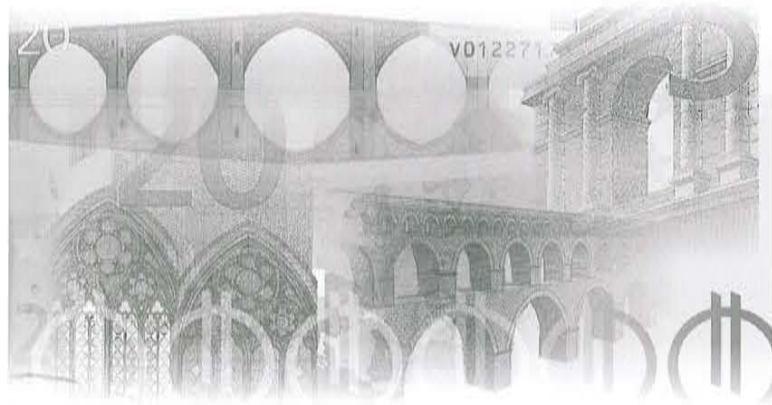

Salutació del President

L'aparició d'aquesta publicació que teniu a les mans és fruit de la voluntat tant de la Junta de la Demarcació, que volia recuperar l'intent de fa uns anys, com d'un grup, coratjós i entusiasta, d'arquitectes que s'han compromès activament en el projecte. Són premisses claus per a l'èxit del projecte i també per a la seva continuïtat i qualitat, objectius prioritaris en aquest moment. A partir d'aquest primer número ens dotem d'un nou mecanisme per expressar i fer arribar a tota la societat allò que entenem per Arquitectura. Si bé la difusió d'aquesta publicació no pretén competir amb les distintes revistes tècniques existents, sí que vol transmetre a tots els agents implicats en el fet constructiu, ciutadà-usuari, promotors, tècnics, etc., que existeixen altres sensibilitats i maneres de fer les coses. Volem, amb un llenguatge planer però contundent, encoratjar les noves generacions i sensibilitzar les establertes per tal d'assolir un major grau de qualitat en l'arquitectura diària, veritable finalitat del nostre exercici professional.

Jordi Bergadà | President de la Demarcació de Tarragona del CoAC

Adolf Loos s'hauria fet euroescèptic

Tota revista (i les revistes d'arquitectura no són pas una excepció) ha de comptar amb un criteri editorial pel que fa a la seva posició respecte al temps. Com que fer una revista atemporal pot resultar tan difícil com aconseguir que sigui avançada al seu temps, cal conformar-se amb tractar de reflectir humilment allò que passa en la nostra immediatesa temporal, conscients que, d'aquí a poc, haurà esgotat la seva vigència. Tot plegat, crec que justifica que des d'aquestes pàgines es parli, una vegada més i abans que no perdi la poca novetat que li resta, de l'euro.

Assumint que ja ens hem adaptat a la nova moneda, potser fóra el moment de reflexionar sobre un detall que com a arquitectes ens pertoca observar: la utilització que fan els euros de l'arquitectura. Com és conegut, el disseny gràfic dels bitllets deriva del concurs convocat per Brussel·les en què es cercaven propostes que responguessin al concepte "edats i estils d'Europa". La proposta guanyadora va ser la sèrie de ponts i finestres que il·lustren els bitllets que circulen (en més o menys abundància) per les nostres carteres. La voluntat simbòlica darrere d'aquesta decisió és clara, i molt respectable. El que ja no comparteixo amb tant d'entusiasme és la insistència amb què s'ha volgut que aquests ponts i finestres fossin simplement dibuixos evocatius, que puguin recordar peces reals d'arquitectura i enginyeria, però que no corresponguin a cap edifici o pont d'Europa.

Aquesta maniobra evita la presència d'ícones que es puguin relacionar directament amb un país, però a canvi de caricaturitzar precisament allò que s'havia reconegut com un valor diferencial d'Europa: el seu patrimoni arquitectònic. Sembla com si dos mil·lenis d'arquitectura hagin donat com a fruit només un simple catàleg d'estils, del qual es pot fer derivar un bitllet en clau romana, gòtica o *cinquecentista*. Un cop que semblava guanyat el debat a l'arquitectura historicista, aquesta ha acabat infiltrant-se directament a les nostres butxaques, en un nou exercici de forma sense contingut, com en un decorat de parc temàtic. Les convencions icòniques contra les quals es barallava Adolf Loos s'han convertit ja no

en paper cuixé, com passava els vuitanta, sinó en una altra mena de paper encara més transcendent: el paper moneda.

La ironia de tot plegat és que els autèntics bitllets amb veritable arquitectura europea ja estaven en circulació abans que fossin reemplaçats pels nous euros. Com a mínim, jo en tenia notícies de tres. El bitllet de 50.000 lires, il·lustrat amb Bernini; el de 50 marcs alemanys, on apareixia Balthasar Neumann; i el de 50 marcs finlandesos, reservat a Aalto. Qui pot negar la dimensió europea d'aquests tres arquitectes? Bernini, a més de treballar a la seva Itàlia natal, va ser cridat pel rei de França per al famós projecte del Louvre (i va ser tractat, per cert, com una autèntica *star*). Només la seva mort va impedir que signés un contracte amb la Companyia de Jesús per construir també a Espanya. Neumann va treballar tant per a Alemanya com per a Àustria, i per als projectes de gran envergadura no va dubtar a formar equip amb arquitectes i artistes francesos i italians. Les traces d'Aalto s'estenen per Finlàndia, Dinamarca, Suècia, Itàlia, França i Alemanya, a més d'altres països extracomunitaris. Per la meua part, no dubto a admetre la paneuropeïtat de cap dels tres arquitectes, i els trobo molt més representatius que qualsevol de les arquitectures de laboratori que han acabat als nous eurobitllets. Sempre queda el recurs de pagar amb Visa.

J.R.Fontana, arquitecte

Passejos per Reus

Hi ha qui opina que totes les coses que passen tenen un sentit i que un cert ordre tel·lúric, invisible, les relaciona. Els arquitectes, que vivim a cavall entre la raó i la intuïció, som capaços tant del més radical escepticisme com de la més frívola de les màgiques interpretacions. En una època en què els àugurs tornen a tenir feina, jo els proposaria la interpretació d'algunes circumstàncies que com a mínim, pels seus signes, ens criden l'atenció.

Fa uns anys, l'Enric Miralles i la Carme Pinós van presentar a Reus el projecte de remodelació dels passejos Sunyer, Prim i Misericòrdia. Recordo aquesta presentació i la reflexió d'aquests arquitectes sobre el cel que s'aconsegueix veure en cada tram. Mirar al cel... els àugurs sempre miren al cel. Fins llavors mai no havia reflexionat sobre com de diferent es percep la cúpula celeste des de cadascun dels seus trams, de la diferència de la seva llum i del seu oxigen. Les diferents seccions de la proposta interpretaven aquestes mirades, voltes d'arbre i de cel. El més subtil de la proposta, potser el més genial, es trobava a la interpretació travada, íntima i abstracta del recorregut... Reus és així. Passejar per Reus no és un exercici fluid. Reus és com un Corte Inglés on et quedés atrapat als passadissos, on coneixes els límits que suggereixen no escapar. Reus no té autopistes de vianants.

El projecte és observat amb estranyesa, no s'esperava menys de Miralles i Pinós. Es decideix executar el tram del passeig Prim i avançar en la gosadia, però falta convicció i s'imposa no modificar sensiblement l'actual secció de les voreres. Probablement aquest sigui el principi de la fi d'una obra de Miralles a Reus. Des de la seva inauguració pateix un progressiu desmantellament. Els veïns mai no la van voler perquè la van interpretar com un experiment estètic que ells van pagar car. I si la gent no el vol, els seus representants tenen el discret deure de donar prioritat als ciutadans.

En primer lloc, es van desmantellar els *chiringuitos*, després van morir les seves tanques, després els "absurds" caminets de fusta. Es desestima la possibilitat que la resta de passejos segueixin el projecte de Miralles i Pinós. Es convoca un concurs per al passeig Sunyer i apareix a Reus la primera autopista de vianants, signe dels nous temps. Pràctic per a manifestacions, rues i altres esdeveniments. El passeig de Miralles i Pinós s'enfronta a la seva mort definitiva, s'enfronta al progrés. Lamentablement, un tramvia atropella Miralles, que ja ha tingut temps d'enaltir-se i la seva joventut alimenta el mite d'un futur més genial.

Per casualitat, la mort de Miralles gairebé s'encavalca amb l'inici de l'any d'homenatge a Antoni Gaudí, fill de Reus. Gaudí no va ser profeta a la seva terra i, per circumstàncies conegudes, Reus no va poder gaudir dels

seus experiments estètics. Als 150 anys del seu naixement, Reus s'aboca a un orgullós homenatge. S'estan succeint desenes d'actes, i entre ells es proposa un concurs internacional d'arquitectura per honorar el geni en el tram de passeig que quedava oblidat i on Miralles i Pinós es mostraven més juganers. Honorar Gaudí on va mirar Miralles... mai els arbres del passeig Misericòrdia no van olorar tan bona arquitectura. Els mateixos arbres que podrien haver observat la façana del santuari que els ulls de Gaudí van pensar.

Són molts els que troben a faltar una obra de Gaudí a Reus i també són molts els que opinen que això no és un somni impossible i aposten per la construcció d'alguna de les seves obres.

Aquest potser és el signe més premonitori... Algú podria interpretar que Gaudí fa un ulllet invisible a Miralles i li recorda que ell no va projectar res a Reus però és capaç de construir pòstumament. "Enric, segurament, els teus passejos veuran la llum quan se celebri l'any Miralles". És clar que per a això caldria que el passeig Prim desaparegués del tot, ja que no podria renèixer una cosa que encara agonitza.

O bé el que Gaudí proposa màgicament és que a aquest concurs internacional es torni a presentar el projecte que al seu dia van presentar Miralles i Pinós, ara sota el lema de "Gràcies a Antoni Gaudí".

Reconec que, de manera supersticiosa, qualsevol de les dues opcions em resulten interessants per rescatar del seu trist final l'obra dels passejos de Miralles i Pinós. I proposo, per agilitzar el procés, el desmantellament definitiu del passeig Prim i, a manera personal i sense venir a tomb, la subhasta pública de cada un dels seus fanals, perquè puguin lluir en algun jardí privat, a l'ús del més tradicional costum de reciclatge del patrimoni.

Jordi Romera, arquitecte

Passeig Prim | fotografia JTFM